

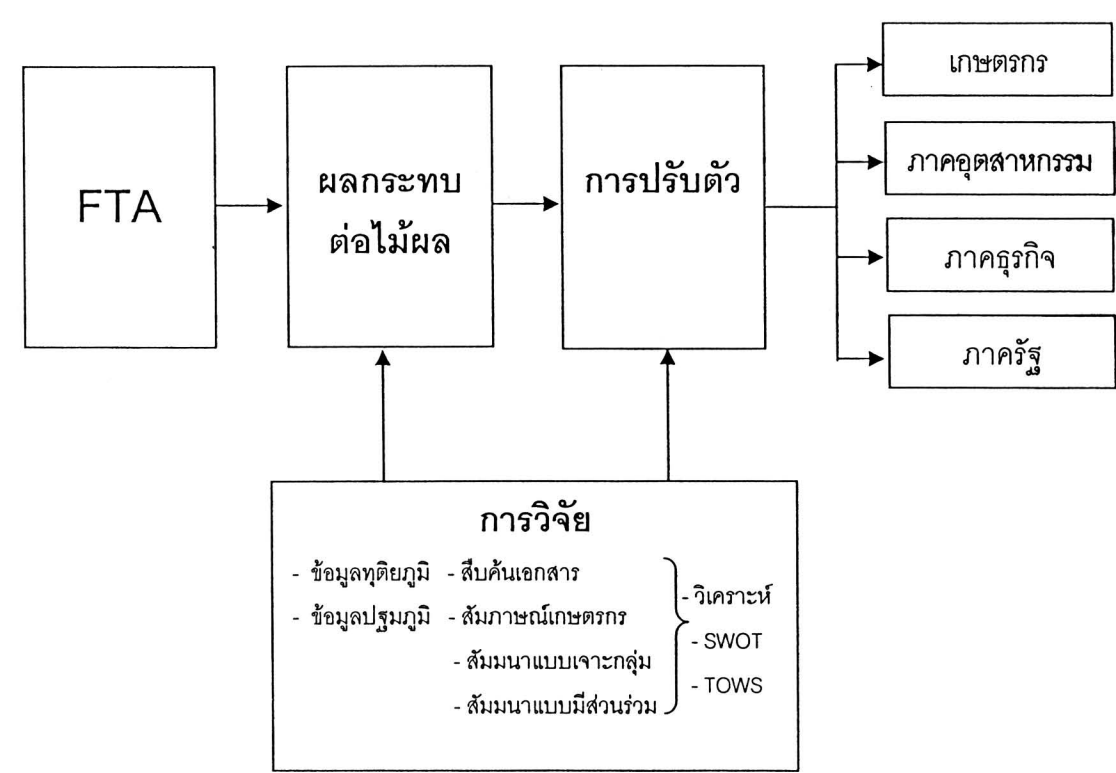
บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3.1-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยประกอบด้วย ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทยที่ทำความตกลงกับประเทศต่าง ๆ โดยเน้นในการศึกษาสถานการณ์การผลิตและการค้าไม้ผลที่สำคัญของประเทศไทย 5 ชนิด ได้แก่ ลำไย ทุเรียน มังคุด มะม่วง และ ส้มเขียวหวาน จากนั้นจะได้ศึกษาถึงการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย (Free Trade Agreement : FTA) ตั้งแต่ในระยะเริ่มแรก จนถึงในปัจจุบัน รวมถึงอุปสรรคการค้าที่มีได้อยู่ในรูปพิกัดศุลกากร (Non Tariff Barriers - NTB) รวมถึงการเตรียมความพร้อมของภาครัฐของไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ FTA

1.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

ศึกษาข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเทคนิคต่างๆ ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (questionare interview) 2) การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม (participatory seminar) และ 3) การสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม (focus group seminar) ดังนี้

1.2.1 การสัมภาษณ์เกษตรกรโดยใช้แบบสอบถาม (questionare interview)

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้ปลูกไม้ผลที่กระจายอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ จำนวน 200 ราย

1.2.2 การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม (participatory seminar)

1) การดำเนินกิจกรรม

ดำเนินการโดยการประชุมแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มเกษตรกรและนักวิชาการจำนวน 4 ครั้ง ในพื้นที่ 4 ภาคของประเทศไทย แต่ครั้งดำเนินการเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ การเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรเพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรีใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สถานการณ์ปัจจุบันในการทำไม้ผล โดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาในการทำสวนไม้ผล วิธีการดำเนินกิจกรรม ใช้การวาดภาพเดี่ยวและภาพกลุ่มเพื่อสื่อให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันในการทำไม้ผลของเกษตรกร แล้วนำเสนอกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็น

ประเด็นที่ 2 ผลกระทบและแนวทางที่เกษตรกรควรทำในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ FTA ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ

- (1) การตลาด
- (2) การผลิต/เทคโนโลยีการผลิต
- (3) การเงิน/การลงทุน
- (4) เกษตรกร/ลูกจ้าง
- (5) การรวมกลุ่ม/การสร้างเครือข่าย
- (6) แนวทางที่ภาครัฐควรดำเนินการเพื่อรองรับ FTA

วิธีการดำเนินกิจกรรม สรุปในตารางที่ 3.2-1 ดังนี้

ตารางที่ 3.2-1 การดำเนินกิจกรรมการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม

กิจกรรม ที่	ประเด็น	วิธีการ
1.	ทำความรู้จักและแบ่งกลุ่ม	1. ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำความรู้จักกัน 2. แบ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็น 6 กลุ่ม คือ • เกษตรกร 5 กลุ่ม • นักวิชาการ 1 กลุ่ม 3. ให้นั่งรวมกันตามกลุ่มที่แบ่งแล้ว
2	สถานการณ์ปัจจุบันในการทำไม้ผล ใน 2 ประเด็นย่อย คือ 1. สภาพปัจจุบันในการทำไม้ผล 2. ปัญหาในการทำสวนผลไม้	1. ผู้เข้าร่วมสัมมนาแต่ละคนวาดภาพสถานการณ์ 2. แต่ละคนอธิบายภาพของตนเองให้สมาชิกในกลุ่มฟัง 3. สมาชิกแต่ละกลุ่มวาดภาพจากสถานการณ์จากการประมวลข้อมูลจากข้อ 3 4. นำเสนอผลในที่ประชุม
3	ผลกระทบและแนวทางที่เกษตรกรควร ทำในการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ 6 ด้าน คือ 1. การตลาด 2. การผลิต/เทคโนโลยีการผลิต 3. การเงิน/การลงทุน 4. เกษตรกร/ลูกจ้าง 5. การรวมกลุ่ม/การสร้างเครือข่าย 6. การสนับสนุนจากภาครัฐ	ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาระดมความเห็นโดยกิจกรรม flow stations ดังนี้ 1. กำหนดให้มีสถานีทั้งหมด 6 สถานี 2. ให้แต่ละสถานีมีกระดานสำหรับการเขียนข้อคิดเห็นแต่ละด้าน ตามประเด็นที่กำหนดไว้ 3. ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแต่ละกลุ่มเข้าประจำแต่ละสถานีเพื่อแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและแนวทางเตรียมความพร้อมในด้านที่กำหนดไว้ในสถานีนั้นๆ 4. เมื่อหมดเวลาทุกกลุ่มหมุนเวียนไปแสดงความคิดเห็นด้านอื่นจนครบทั้ง 6 ด้าน
4	นำเสนอและอภิปรายผล	ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผล 1 สถานี และอภิปรายผลร่วมกัน

2) การจัดสัมมนา

การสัมมนา ดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน 2551 ใน 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง ดังแสดงในตารางที่ 3.2-2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2-2 การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม 4 ภาค

ครั้งที่	ภาค	วันที่	สถานที่	จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา
1	เหนือ	6 มิ.ย. 50	โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่	54
2	ใต้	13 มิ.ย. 50	โรงแรมรอยเกาะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	56
3	ตะวันออก	18 ก.ค. 50	โรงแรม คาร์นิวไฮแลนด์ จังหวัดจันทบุรี	50
4	กลาง	11 ก.ย. 50	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี	55

1.2.3 การสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม (Focus Group)

การสัมมนาแบบเจาะกลุ่มดำเนินการ ณ ห้องสัมมนา 5209 อาคารสัมมนา 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช วันที่ 24 กันยายน 2550 ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้ประกอบการ และเกษตรกรผู้นำ รวมจำนวน 35 คน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรเพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรี ใน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีต่อไม้ผลของไทย

ประเด็นที่ 2 แนวทางการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจาก FTA

โดยในแต่ละประเด็นจำแนกออกเป็น 4 ด้านคือ

- (1) ด้านอุตสาหกรรมเกษตร (การแปรรูปผลไม้)
- (2) ด้านการส่งออกผลไม้สด
- (3) ด้านการค้าภายในประเทศ
- (4) ด้านเกษตรกร (เช่น การผลิต เทคโนโลยี การเงิน เครือข่าย)

การดำเนินกิจกรรม แสดงในตารางที่ 3.2.-3 ดังนี้

ตารางที่ 3.2-3 กิจกรรมการสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม

กิจกรรมที่	ประเด็น	วิธีการ
1.	ทำความรู้จักและแบ่งกลุ่ม	1. ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำความรู้จักกัน 2. แบ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็น 2 ชุด ชุดละ 4 กลุ่ม ดังนี้ • ชุดที่ 1 ประกอบด้วยผู้ประกอบการ 3 กลุ่ม และ เกษตรกร 1 กลุ่ม • ชุดที่ 1 ประกอบด้วยนักวิชาการ 4 กลุ่ม 3. ให้นั่งรวมกันตามกลุ่มที่แบ่งแล้ว
2	ผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ต่อไม้ผลของไทย 4 ด้าน คือ 1) ด้านอุตสาหกรรมเกษตร (การแปรรูปผลไม้) 2) ด้านการส่งออกผลไม้สด 3) ด้านการค้าภายในประเทศ 4) ด้านเกษตรกร (เช่น การผลิต เทคโนโลยี การเงิน เครือข่าย)	ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาระดมความเห็นโดยกิจกรรม flow stations ดังนี้ 1. กำหนดให้มีสถานีทั้งหมด 2 ชุด ชุดละ 4 สถานี 2. ให้แต่ละสถานีมีกระดานสำหรับการเขียนข้อคิดเห็นแต่ละด้าน ตามประเด็นที่กำหนดไว้ 3. ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแต่ละกลุ่มเข้าประจำแต่ละสถานีเพื่อแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ต่อไม้ผลของไทยในด้านที่กำหนดไว้ในสถานีนั้นๆ 4. เมื่อหมดเวลาทุกกลุ่มหมุนเวียนไปแสดงความคิดเห็นด้านอื่นจนครบทั้ง 4 ด้าน
3.	แนวทางการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจาก FTA 4 ด้าน คือ 1) ด้านอุตสาหกรรมเกษตร (การแปรรูปผลไม้) 2) ด้านการส่งออกผลไม้สด 3) ด้านการค้าภายในประเทศ 4) ด้านเกษตรกร (เช่น การผลิต เทคโนโลยี การเงิน เครือข่าย)	ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาระดมความเห็นโดยกิจกรรม flow stations เช่นเดียวกับกิจกรรมที่ 2
4	นำเสนอและอภิปรายผล	ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผล 1 สถานี และอภิปรายผลร่วมกัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
- วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

และสถิติอื่นๆตามความเหมาะสม

- วิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix